

Agrárgazdasági Figyelő
(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE
AZ

AGRÁRGAZDASÁGI KUTATÓ INTÉZET

STATISZTIKAI OSZTÁLYÁNAK
GONDOZÁSÁBAN

Agrárgazdasági Figyelő
III. évfolyam 2. szám
 2011. április 15.

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet
 Mb. Főigazgató: Dr. Kapronczai István
 H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
 Telefon: (06 1) 476-3060
 Fax: (06 1) 217-7037
 www.aki.gov.hu
 aki@aki.gov.hu
 Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő:

Bojtárné Lukácsik Mónika
 lukacsikm@aki.gov.hu

Közreműködött:

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya
 Pénzügypolitikai Osztály
 Piaci Információs Osztály
 Statisztikai Osztály

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi. 3	
Növénytermesztési helyzetkép.....	3
Főbb termények készletalakulása.....	5
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	6
Termelői és feldolgozó értékesítési árak.....	7
Kiskereskedelem.....	11
Külkereskedelem.....	12
A műtrágya értékesítés alakulása 2010-ben.....	14
Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete.....	15
A KAP reform legújabb fejleményei.....	17
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....18	
III. Szemelvények az AKI kiadványaiból.....22	
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....25	
V. Gyakran feltett kérdések.....35	

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

Növénytermesztési helyzetkép

A belvizzel elöntött területek országos helyzete, 2011

Megnevezés	Belvizzel borított terület (ha)			Károsan átmedvesedett terület (ha)		
	Január 3.	Február 7.	Április 4.	Január 3.	Február 7.	Április 4.
Összes szántó	286 580	266 835	147 524	683 541	641 112	342 082
ebből: őszi búza vetés	67 798	62 738	34 617	176 397	177 578	79 438
egyéb őszi kalászos vetés	21 500	19 181	9 422	66 717	67 105	34 144
őszi káposztarepce vetés	20 695	16 787	6 564	57 064	49 481	21 611
betakarítatlan terület	36 211	32 352	17 698	65 619	40 819	22 167
vetetlen terület	140 376	135 777	79 223	317 744	306 129	184 722
Szőlő	132	141	100	6 033	5 699	110
Gyümölcs	11 278	7 513	6 179	15 458	11 087	6 480
Rét/Legelő	147 955	136 622	69 063	191 751	201 071	127 665
Mindösszesen	445 945	411 111	222 866	896 783	858 969	476 337

Forrás: MGSZH

A vízborítások és a talaj víztelítettsége tovább csökkent az elmúlt hónap viszonylagosan csapadékszegény időjárása következtében, de még mindig jelentős a problémás területek nagysága. A 2011. április 4-i megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságainak felmérései szerint összesen 223 ezer hektár mezőgazdasági területet borít belvív, amelyből a szántóterület 148 ezer hektárt tesz ki. A károsan átmedvesedett szántóterület nagysága 342 ezer hektár.

Március hónapban az átlagos évekhez viszonyítva később indult be az élet a földeken, a tavaszi munkákat a talajállapotok miatt nehezen lehetett megkezdeni. Az elmúlt időszakban a belvizek ugyan folyamatosan csökkennek, de azért még mindig jelentős az átmedvesedett területek nagysága. Az április 4-i felmérés szerint 34,6 ezer hektár őszi búzát, 9,4 ezer hektár egyéb őszi kalászos, 6,5 ezer hektár őszi káposztarepcét borított belvív. A hónap elején a fejtrágyázáshoz, majd az elmaradt tarlóhántáshoz, szántásokhoz, (elsősorban kukorica tarló) volt optimális az időjárás. Április 4-re az előirányzott terület mintegy 74%-án végeztek a fejtrágyázással, az elmúlt évben ugyanebben az időszakban már 83% körüli volt az elvégzett munka aránya. Az igen magas műtrágya árak miatt a kiszórt műtrágya dózisok sokszor meg sem közelítik a szakmai szempontból kívánatos tápanyag adagokat. Csak néhány tökeeros cég dolgozik optimális műtrágya dózissal, a gazdaságok zöme a szükségesnél kevesebb hatóanyagot juttat ki a területére. Az elmúlt időszakban még sok volt a szántatlan terület. Az elmaradt munkák miatt a szántások minősége változó, türelmetlenségükben a gazdálkodók nem feltétlen várják ki a munkavégzéshez szükséges megfelelő talajállapotot.

A hónap közepe felé a csapadékmentes napok lehetővé tették a magágy előkészítési munkálatokat, a munkavégzés szinte zavartalan volt. Lázás iramban indult a tavaszi búza, árpa vetése. Ennek ellenére a vetőágy előkészítési munkákban is jelentősek az elmaradások, ez idáig mintegy 26%-al végeztek a gazdálkodók szemben a tavalyi hasonló időszakra jellemző 41%-os eredménnyel. Általánosságban elmondható, hogy viszonylag jó magágyat lehetett készíteni az elmúlt időszakban. Tekintettel a belvízre és a magas talajvízre, várhatóan az idei évben nagy területeket érinthet elhúzódoó vetés, sőt jelentős nagyságú területek maradnak vetetlenül.

A tavaszi munkák állása
(2011. április 4-i helyzetkép)

Növényfaj	Vetési szándék (ha)	Elvégzett munka (ha)	Tény/szándék
Tavaszi árpa	104 851	90 722	87%
Magborsó	16 308	12 455	76%
Zöldborsó	13 937	6 547	47%
Zab	56 286	26 198	47%
Szója	36 755	638	2%
Cukorrépa	13 782	4 729	34%
Burgonya	19 567	7 869	40%
Napraforgó	584 415	9 804	2%

Forrás: MGSZH

A korai vetést igénylő borsó vetési munkálatai április 4-re a 76%-ot, a tavaszi árpáé 87%-ot értek el. Elsősorban a borsó, a tavaszi árpa és a zab vetése van késésben. Az őszi kalászosok kipusztulása, valamint a gyenge repce vetések miatt várhatóan emelkedik a tavaszi vetésű növények aránya az elmúlt évhez képest. Elsősorban a napraforgó és a kukorica vetésterület emelkedésére lehet számítani, természetesen akkor, ha az időjárási viszonyok engedik. Az őszi kalászosok, főként az őszi árpa sokszor kissé sárgultak, azonban a kijuttatott műtrágya hatására a kép várhatóan javulni fog. A fokozatos fölmelegedés, és a tavaszi esők már láttatják a hatásukat. A télen lefagyott, elszáradt levelek újra hajtanak. A vízfoltok itt is meglátszanak. Az idejében elvetett őszi búzák szépen fejlődnek, jó a tőállomány, jó a növények kondíciója, a növények egészségügyi állapota. A nagy termés lehetősége benne van a növényekben. Kórokozók, kártevők nem károsítanak, ellenben jelentős mértékű az őszi-téli gyomosodás.

A belvíz az elmúlt időszakban folyamatosan károsított a búzatáblákon is, a kipusztult foltok most már megmutatkoznak. A kár csökkentésére gyakran nincs lehetőség, mert a foltok szétszórta, nem művelhetően található a táblákban. A belvíz okozta károsodás miatt az őszi káposztarepce vetésterület jelentős részén egymástól eltérően fejlett, foltosan hiányos a növényállomány. Egyéb területeken az őszi káposztarepce táblák nagyon eltérő képet mutatnak. A korai vetések elfogadható állapotban vannak, a repcék magukhoz tértek, szépen zöldellenek és megindult a növekedésük. A késői vetésű repcék gyengén mentek a télbe és gyakorta rosszul is teleltek. A repcék heterogén képét az is befolyásolja, hogy a fejtrágyázás hatására még nincs olyan szembetűnő változás, mint a búza esetében. A rovarkártevők megjelentek, ellenük a védekezést megkezdtek.

A még lábön álló kukorica vágása még a napokban is tart. Ezek a területek vízállásosak, csak lánctalpas kombájnnal lehet végezni rajtuk munkát, amelynek a díja hektáronként meghaladja a harmincezer forintot.

A jó idő hatására beindultak az ültetvényekben a munkálatok. A gyümölcsösökben 80-90%-ban időben végeztek a gazdák a kora tavaszi metszésekkel, a lemosó permetezésekkel. Az almásokban a téli időjárás nem okozott károsodást a rügyekben, a termőrügy berakódottság jó. Az őszibarack metszése és lemosó permetezése is befejeződött. A kajszibarack korai fajtáinak virágzása megkezdődött, a harmadik dekád hideg, borongós időszaka kedvezett a dergomba fertőzéseknek. A jelenlegi fő feladat a monília elleni védekezés. A későbbi fajták kezelése a következő hónapra fog áthúzódni. A meggy és szilva ültetvényekben is folyamatosan metszenek a termelők. Ezen kultúrákon a téli fagyok elmaradásának köszönhetően igen sok a virágrügy.

A szőlőültetvények megfelelően átteleltek, fagyást, rügykárosodást a növények nem szenvedtek. Jász-Nagykun-Szolnok megyében volt jelentősebb fagykár, helyenként 60-100%-os a kár mértéke a szőlősökben. Nógrád megyében is jeleztek nagyobb mértékű éves vesszőpusztulást. A metszés átlagosan 70-80%-os szinten áll, a vesszők állapota sok helyen beéretlen.

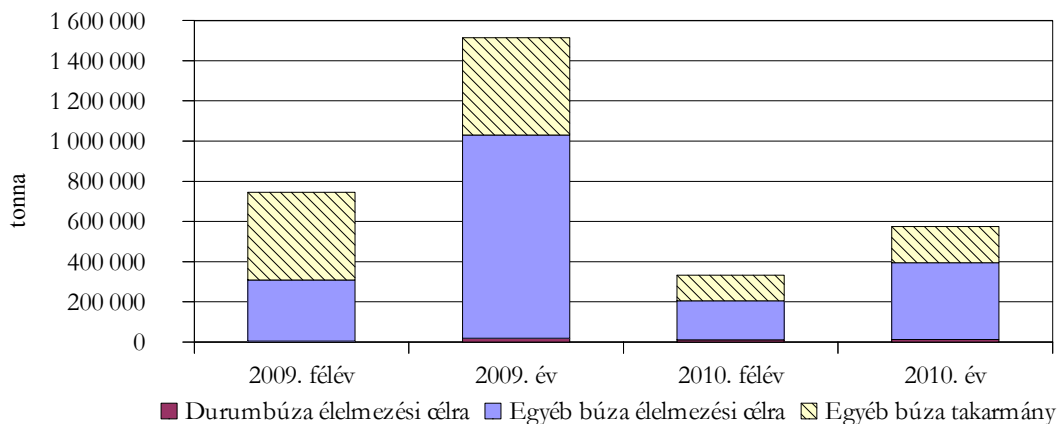
A 2010-es borok bormustrája befejeződött, a tapasztalatok kedvezőbbek, mint azt az évjáratról előzetesen várni lehetett. Különleges minőség ebben az évjáratban nem született, de a jó közepes minőség megtalálható. A borok döntő hányada az első fejtésen és a derítésen már túl van, egyes tételek a nagyobb pincészeteknél már készre kezeltek és palackozásra kerültek.

A szabadföldi zöldségfélék palántázása, ahol a talajviszonyok engedték, elkezdődött március hónapban. Az áprilisi, májusi vetésidejű növények részére folyik a talajelőkészítés. Úgy tűnik, hogy a zöldségnövények vetésterülete növekedni fog.

Főbb termények készletalakulása

Az AKI saját adatgyűjtése szerint, – melynek az adatszolgáltatók közel 80%-a tett eleget, – a búzakészlet 2010. december 31-én 573 ezer tonna volt, ami 62%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az arányokat tekintve a búzakészlet nagyobb része vásárolt készlet, ami több mint kétszerese a saját termelésből származó készletnek. Az egy évvel korábbi adatokat nézve nem volt ekkora különbség a saját és vásárolt készletek között, csak 33%-kal vásároltak többet a vállalkozások a saját termelésüknél 2009 végén. Az élelmezési célú búza készletmennyisége 2010 év végén 382 ezer tonna volt, ami harmada a 2009 év végi mennyiségnek. Takarmánybúzából 63%-kal kevesebbet, 179 ezer tonnát tartottak nyilván az egy évvel korábbihoz képest.

A búza készletalakulása

Forrás: AKI

Tavaly év végén a kukorica összes készlete 32%-kal csökkent (1,7 millió tonnára) **az előző év azonos időszakához képest.** A kukorica készletek jelentősebb része vásárolt készlet, ami 24%-kal volt több a saját termelésű készletnél. 2010 év végén a saját termelésű készletek az egy évvel korábbihoz képest 25%-kal, míg a vásárlásból származó készletek 37%-kal elmaradtak. 2010. év végén takarmánykukoricából 1,5 millió tonna volt készleten, ami jelentős mértékben (35%) elmaradt a 2009. év végén készleten lévő mennyiségtől (2,3 millió tonna).

Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 2010-ben 106 ezer darab szarvasmarhát vágtak le, ami 6,8%-os csökkenés 2009-hez képest. Élősúlyban számítva 53 ezer tonnát tett ki a vágás, ami 8,2%-kal marad el az előző évtől. A szarvasmarha összlétszám a decemberi adatok szerint 681 ezer darab, ez 19 ezer darabos csökkenést jelent egy év alatt. A szarvasmarha fajon belül a legnagyobb volument adó tehének vágási darabszáma 4,6%-kal csökkent, a levágott bikák darabszáma pedig 11,2%-kal esett vissza.

Vágósertésből 2010. évben 4 millió 610 ezer darabot vágtak, 7,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az élősúly és a vágósúly is több, mint 7%-kal növekedett, a vágáskori átlagsúly kismértékben nőtt.

A bejelentett juhvágások csökkenése megállt. Míg a 2009 évben közel 9 ezer darabot, addig 2010-ben közel 11 ezer darabot jelentettek, ami 22%-os növekedés. A levágott bárányok száma 46%-kal nőtt. A juhállomány létszáma egy év alatt 3,5%-kal lett kevesebb.

Élőállat vágások alakulása

Megnevezés	2010			2010/2009		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
				változás, %		
Szarvasmarha összesen	106 031	53 342	27 088	93,2	91,8	91,2
Sertés összesen	4 610 035	520 293	416 146	107,3	107,5	107,1
-ebből: anyakoca	72 387	15 567	12 805	163,6	158,3	158,0
Juh összesen	10 907	399	197	121,9	119,5	119,7
Ló összesen	301	135	80	119,4	124,5	124,5
Vágóbaromfi összesen	149 417 770	459 649	359 994	103,8	100,5	100,0
-ebből: csirke	117 874 164	262 048	205 693	106,9	107,8	108,2
liba	3 457 121	21 702	16 519	61,4	62,4	61,7
kacsa	18 697 114	63 831	50 534	98,5	101,3	101,3
pulyka	7 874 219	108 690	84 668	89,4	94,3	91,8
Nyúl összesen	3 951 411	10 050	5 427	189,9	191,1	183,5

Forrás: AKI

A baromfivágás 2010. évben 149 millió darab volt, ami egy év alatt 3,8%-kal növekedett. Az élősúly és a vágósúly ezzel szemben közel azonos szinten maradt a baromfifélék közötti arányváltozások miatt. A vágócsirke száma 7,7 millió darabbal (6,9%-kal) növekedett. Ezen belül több, mint négyszeresére, 1,5 millió darabra nőtt a vágótyúk és kakas vágása. Vágókacsából közel 19 millió darabot vágtak, ami 1,5%-os csökkenés az előző évhez képest. Több mint egyharmadával visszaesett a libavágás. Megfigyelhető a hízott liba, de főleg a hízott kacska és pecsenyekacska vágásának jelentősebb növekedése. A pulykavágás is jelentősen kevesebb lett, ami 10,6%-os csökkenést mutat.

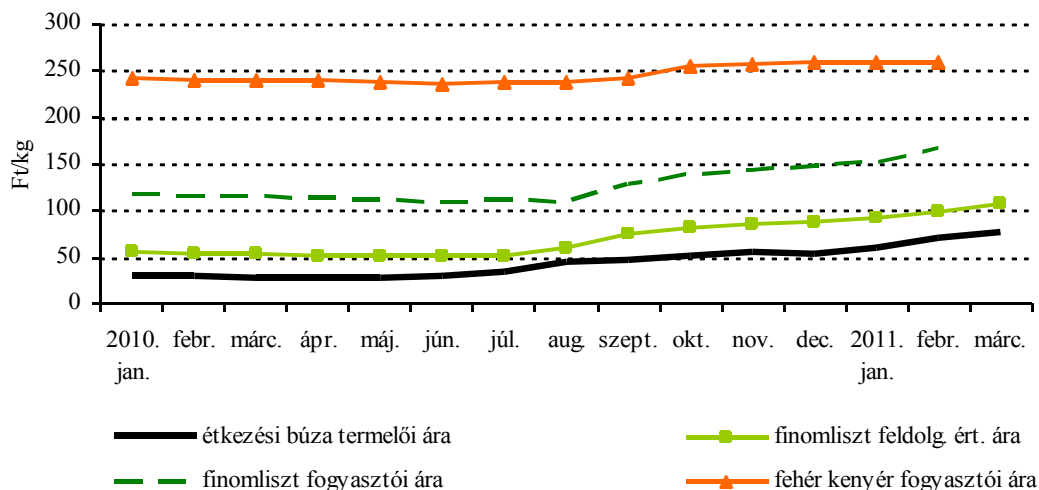
Termelői és feldolgozó értékesítési árak

Az év első három hónapjában folytatódott a fontosabb növényi és állati termékek termelői árának emelkedése. Az árak alakulását elsősorban az előző évi kedvezőtlen termés, a szűkös kínálat és készletek, valamint a kereslet élénkülése határozta meg.

Az étkezési búza termelői ára továbbra is példátlanul magas, 2011 februárjában már meghaladta a mindenkori rekordot (2008. március), és márciusban tovább emelkedett. Egy tonna kenyérgabonáért 2011 márciusában csaknem 170%-kal fizettek többet a vásárlók, mint egy évvel korábban. A tendencia folytatódhat az év első felében, és a betakarítást követően sem valószínűsíthető a búza árának drasztikus csökkenése, tekintettel a szűkös készletre, a szokásosnál kisebb termőterületre és a várhatóan közel sem bőséges kibocsátásra.

Az alapanyag termelői árának 2010 júliusától tartó folyamatos és nagymértékű növekedése miatt a feldolgozott termékek értékesítési, valamint fogyasztói ára is emelkedett 2011 első negyedévében. A finomliszt feldolgozó értékesítési ára egy év alatt a kétszeresére nőtt. A finomliszt fogyasztói ára 45%-kal, a fehér kenyéré 8%-kal emelkedett 2010. február és 2011. február között. Az alapanyag árának változása az értékesítési és a fogyasztói árakban késéssel jelent meg, és kisebb mértékű volt, mint a termelői fázisban. A hatás elhúzódó lehet, a liszt, valamint a kenyér feldolgozó értékesítési és fogyasztói árának emelkedése még nem ért véget.

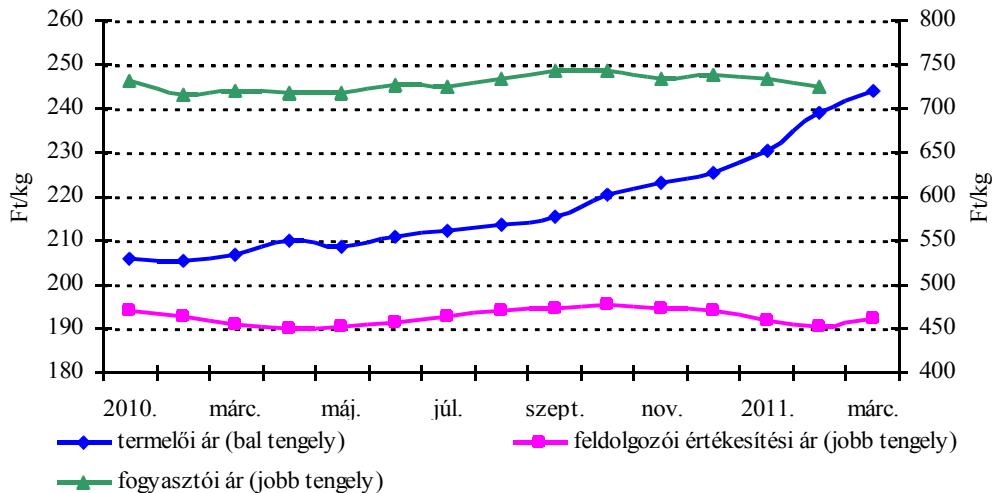
A búza termékpálya fázisárjai

Forrás: AKI PÁIR, KSH

A vágócsirke termelői ára 2010 óta folyamatosan emelkedik a kereslet élénkülése miatt, lehetővé téve a termelőknek azt, hogy a költségek növekedését az átvételi árakban is elismertessék. A vágócsirke élősúlyos termelői ára 15%-kal volt magasabb az első negyedévben 2010 azonos időszakához viszonyítva. A csirkehúsok (elsősorban darabolt termékek) feldolgozói értékesítési ára február közepéig csökkent, majd márciusban emelkedett. Az árak év eleji csökkenését az okozta, hogy a 2010. év végén felhalmozódott készleteket alacsonyabb áron értékesítették, és ezzel egy időben a fogyasztói kereslet is élénkült. A következő hónapokban a vágócsirke és a csirkehús árának emelkedésére lehet számítani.

A vágócsirke élősúlyos termelői ára, az egész csirke feldolgozói értékesítési és fogyasztói ára

Forrás: AKI PÁIR, KSH

A Budapesti Nagybani Piacon a tárolási készletek kimerülése miatt lényegesen magasabb volt a zöldségfélék termelői ára 2011 első negyedévében az egy évvel korábbinál. A legnagyobb mértékben a fehér fejű káposzta termelői ára nőtt. A belföldi és belga sárgarépa ára egyaránt 34%-kal drágult a vizsgált időszakban. A barna héjú magyar vöröshagyma termelői ára az import termékhez képest (+11%) nagyobb mértékben (+20%) emelkedett.

Az előző évinél 4%-kal alacsonyabb termelői árszinttel jellemezhető belföldi gömb paradicsom mellett döntően a spanyol gömb és az olasz fűrtös jelent meg a kínálatban. A külföldi gömb paradicsomot alacsonyabb áron értékesítették, mint a belföldit. A magyar tölténivaló paprikát a korábbi évekhez hasonlóan, darabos kiszerezésben kínálták az év elején, a tavalyinál 13%-kal magasabb termelői áron.

Az alma csökkenő kínálata árnövekedést eredményezett a Budapesti Nagybani Piacon 2011 tárolási időszakában: a „Jonathán” fajta termelői ára 63%-kal, a „Goldené” 61%-kal, az „Idaredé” 59%-kal volt magasabb. A körte termelői ára kisebb mértékben, 22%-kal emelkedett.

A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		2010. I. negyedév = 100
		2010. I. negyedév	2011. I. negyedév	
Étkezési búza	Ft/tonna	28 892	70 419	243,7
Takarmánykukorica	Ft/tonna	29 923	54 529	182,2
Napraforgómag (ipari)	Ft/tonna	73 643	130 616	177,4
Repcemag	Ft/tonna	74 804	111 660	149,3
Vágósértés (valamennyi kategória)	Ft/kg hasított meleg súly	340,1	360,9	106,1
Vágócsirke	Ft/kg élősúly	206,0	238,0	115,6
Nyers tehéntej*	Ft/kg	67,4	82,9	123,0

* január-február

Forrás: AKI PÁIR

Néhány termék feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		2010. I. negyedév = 100
		2010. I. negyedév	2011. I. negyedév	
Finomliszt	Ft/kg	54,5	99,7	182,9
Napraforgóolaj, palackozott	Ft/liter	238,1	316,5	132,9
Sertés comb, csont nélkül	Ft/kg	714,5	767,8	107,5
Friss csirke egészben, 65%-os	Ft/kg	462,4	458,2	99,1
Étkezési tojás	Ft/db	19,2	15,7	81,8
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	Ft/liter	113,6	129,9	114,3
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	Ft/liter	126,7	140,8	111,2
Trappista sajt	Ft/kg	901,1	1089,6	120,9

Forrás: AKI PÁIR

Néhány belföldi termesztésű zöldség- és gyümölcsfaj termelői ára a
Budapesti Nagybani Piacon (Ft/kg)

Megnevezés	2010. I. negyedév	2011. I. negyedév	2010. I. negyedév = 100
Alma (Idared)	101	161	159,5
Alma (Jonathan)	89	145	163,1
Alma (Golden)	121	196	161,6
Körte (Alexander)	281	343	122,2
Dió (tisztított)	1 148	2 128	185,4
Paradicsom (gömb)	608	584	96,0
Paprika (töltenivaló)	69	78	112,6
Sárgarépa	96	129	134,3
Fejes káposzta (fehér)	77	108	141,3
Vöröshagyma (barna héjú)	103	123	119,9

Forrás: AKI PÁIR

Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára (Ft/kg) 2011. 15. héten

Megnevezés		Fogyasztói piacok						Kereskedelmi láncok (árfelmérés időpontja: április 12.)		
		Bp. Fővám téri csarnok	Bp. Lehel téri csarnok	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Cora-Törökbálint
Élő	ponty	1 050	980	950	1 050	1 000	990	749**	1 000	799
Friss	pontyszelet	1 600	1 600	1 700	1 695	1 650	1 715	1 299**	1 899	1 449**
	bőrös afrikai harcsa filé	-	2 200	-	-	-	2 125	1 799	1 945	1 359*,**
	busa törzs	750	860	500	990	1 100	875	899	749**	899
	busa szelet	750	820	900	990	1 100	940	899	799	999
	lazac filé	3 800*	4 200	-	-	-	3 250	3 499	3 799	4 299

* nyúzott ; ** akciós ár.

Forrás: AKI

Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agráröllő
(Az előző év azonos időszaka = 100%)

Megnevezés	2008	2009	2010
	évben		
Vetőmag	112,4	96,6	102,1
Energia	115,6	94,8	115,0
Műtrágya	160,9	88,8	89,1
Növényvédő szerek	105,1	104,8	101,7
Állatgyógyászat	105,7	109,3	104,5
Takarmány	121,1	82,3	107,1
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	97,3	90,5	116,8
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	115,0	94,2	104,4
Agráröllő (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	84,6	96,1	111,9

Forrás: KSH

A 2010 decemberi agrártermékek termelőiár-szintje 29%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. Ezen belül a növényi termékek árszínvonala 41,7, az élő állatok és állati termékeké 9,9%-kal emelkedett. 2010. január-decemberben az agrártermékek termelőiár-szintje 16,8%-kal haladta meg az előző év azonos időszakit, közülük a növényi termékek ára 27,6, az élő állatok és állati termékeké 1,8%-kal nőtt. 2010-ben a mezőgazdasági termelés ráfordítási árszintje 4,4%-kal volt magasabb az egy évvel ezelőttnél.

Kiskereskedelem

2010 decemberében a kiskereskedelmi értékesítés volumene 1,7%-kal, 2010 egészében 2,3%-kal elmaradt az előző év azonos időszakától. Az adatok szerint a decemberi eladások 0,7%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz képest.

A kiskereskedelmi eladások 44%-a élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes-, 17%-a üzemanyag-, 14%-a bútortartási-, háztartási-, építőanyag-kiskereskedelmi üzletekben bonyolódott, a többi üzlet típus együttes részesedése 25% volt 2010-ben. A forgalom szerkezete az előző évihez képest és az év során érdemben nem változott.

Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek értékesítésének volumene 2010 decemberében 2,6%-kal, 2010 egészében 2,1%-kal kisebb volt az előző év azonos időszakánál. 2010 decemberében a forgalom jelentős részét (91%-át) lebonyolító vegyes termékkörű üzletek (hiper- és szupermarketek, vegyesboltok) eladásai 3,3%-kal mérséklődtek. Az adatok szerint az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem decemberi volumene 0,8%-kal elmaradt a novemberi szinttől.

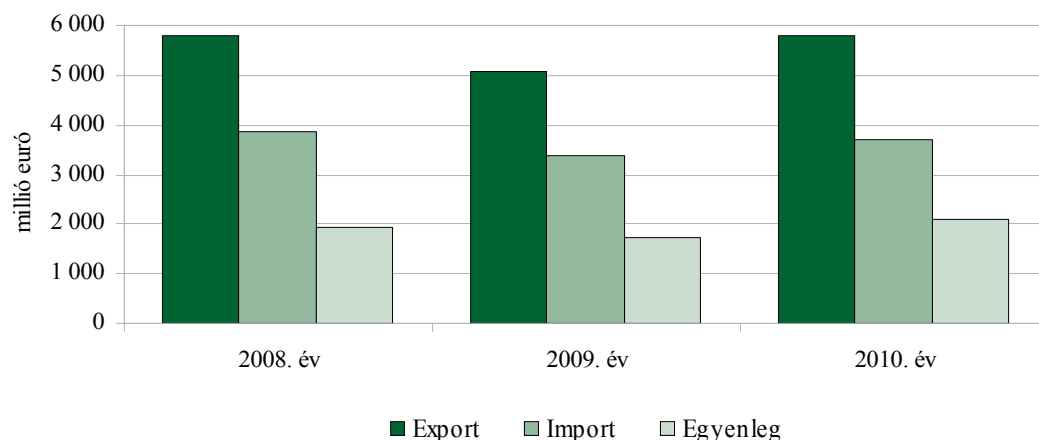
Az országos kiskereskedelmi forgalomból továbbra is Közép-Magyarország képviselte a legnagyobb részt, aránya 2010. III. negyedévben 36% volt. A többi régió egyenként 9-12%-ban részesedett a kiskereskedelmi forgalomból. A III. negyedévben Dél-Dunántúl kivételével minden régióban növekedett az értékesítés volumene, a legnagyobb mértékben Észak-Magyarországon (2,2%).

Az Eurostat gyorsbecslése szerint 2010 decemberében a kiskereskedelmi eladások az Európai Unió 27 tagállamában átlagosan 0,1%-kal, az eurózóna országaiban 0,9%-kal csökkentek az egy évvel korábbi szinthez képest. Az országok nem teljes körére rendelkezésre álló adatok szerint 10 tagállamban tapasztaltak bővülést, 11-ben csökkenést. A legnagyobb növekedést (12,4%) Lengyelországban, a legnagyobb visszaesést (9,4%) Romániában mérték. 2010 egészében az értékesítés volumene átlagosan 0,7–0,7%-kal növekedett az Európai Unió 27 tagállamában és az eurózónában egyaránt.

Külkereskedelem

Az élelmiszer-gazdaság 2010. évi kivitelének értéke 5790 millió euró, behozatalának értéke 3,7 milliárd euró volt. A kivitel 13,8%-kal, a behozatal 9,7%-kal magasabb volt, mint 2009-ben. Az agrár-külkereskedelmünkben származó aktívum 2091 millió euró volt, amely 21,9%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

Az agrár-külkereskedelem alakulása 2008-2010 között

Az élő állatok, állati termékek (I. áruosztály) kivitele 23%-kal, behozatala 21%-kal bővült. Az export nagyobb mértékű bővülése nyomán az egyenleg 26%-kal emelkedett. A növényi termékek (II. áruosztály) esetében az export és az import kismértékben változott (+9, illetve +13%), így az egyenleg 7%-kal magasabb lett mint egy évvel korábban. A legkisebb súlyú állati és növényi zsírok és olajok (III. áruosztály) exportja kevésbé (+21%), az import viszont erősen (41%-kal) emelkedett, külkereskedelme az egy évvel korábbi 23 millió euró aktívum helyett 4 millió eurós passzívumot eredményezett. Az élelmiszer-készítmények, ital, dohány (IV. áruosztály) egyenlege az export erősebb növekedésének köszönhetően 16-ról 225 millió euróra emelkedett. Elsősorban a dohány és a cukor export járult hozzá az aktívum növekedéséhez.

Az Európai Unió az exportértékből 82%, az importértékből 93%-kal részesedett. Agrárkülkereskedelmi forgalmunk az EU viszonylatában 10%-kal bővült, az egyenleg 1,3 milliárd eurós értéke 14%-kal nagyobb, mint 2009-ben volt. Agrár-külkereskedelmi forgalmunk a régi tagállamok esetében mérsékelten (+3%), az új tagországok viszonylatában pedig dinamikusabban (+24%) bővült. Így 2010-ben az EU-15-ök részesedése a teljes forgalomból 51%-ra csökkent (-5%), az új tagországok részesedése 35%-ra emelkedett (+3%).

Az EU-n kívüli, harmadik országokkal folytatott agrár-külkereskedelmi forgalom 25%-kal emelkedett. Az export erőteljesebb bővülése nyomán az aktívumunk meghaladta a 750 millió eurót (+40%). Legfontosabb exportcikkeink, a húsfélék, élő állatok és a gabonafélék exportértéke másfélszeresére nőtt.

2010-ben 153 országgal volt agrár-külkereskedelmi kapcsolatunk, de a forgalom értéke mindössze 78 ország esetében haladta meg az 1 millió eurót. A kivitel és a behozatal is erősen koncentrált. Az exportérték 90%-a, az importérték 95%-a mindössze 20 országhoz kötődött.

Németországot megelőzve, 2010-ben Románia volt a magyar agrártermékek legnagyobb vásárlója 14%-os részesedéssel. A legfontosabb, illetve a legnagyobb bevételt eredményező cikkek közül bővült a napraforgóolaj, a napraforgó- és repcemag, a búza és a baromfiús exportja, miközben csökkent a kukorica és a sertéshús kivitele.

Míg a Romániába irányuló kivitelünk 15%-kal nőtt, a német exportunk 7%-kal csökkent, így Németország részesedése az egy évvel korábbi 16-ról 13%-ra mérséklődött. Bár a repcemag és a kukorica kivitele erőteljesen csökkent, ez a két termék biztosította a teljes árbevétel 20%-át. További nagy árbevételt elérő termékek kivitelünkben a baromfiús, a napraforgómag és napraforgó olaj. A magyar exportcikkek szinte teljes skálája jelen van a német piacon, mégis az árbevétel 90%-át alig 30-féle termék biztosította.

A harmadik legfontosabb piacunk Olaszország volt. Az előző évekhez hasonlóan, 2010-ben is a kukoricakivitelből származott a legnagyobb bevétel ezen a piacon. További sorrend a búza, sertéshús, vágójuh, tej és a napraforgómag. A búza és sertéshús kivitele jelentősen nőtt, a kukorica, a tej, de különösen a napraforgómag kivitele pedig csökkent.

Import partnereink közül Németország volt a legjelentősebb 21%-os részesedéssel. Az itt feladott agrártermékek értéke 5%-kal nőtt 2009-hez képest. A sajtfélék, a szójabab pogácsa, valamint az élő marha és az élő sertés behozatalában történt a legnagyobb emelkedés, míg a sertéshús importunk erősen csökkent. A Lengyelországból érkező agrártermék importunk értéke 16%-kal nőtt, elsősorban a vágósertés és a sertéshús behozatal erős bővülése miatt. Hollandia az állati takarmányozáshoz használt szójabab pogácsa és a vágósertés legnagyobb szállítója volt 2010-ben.

2010-ben az 5 legnagyobb árucsoport részesedése a teljes agrárexportból 56% volt. A legnagyobb, 19%-os részesedést a gabonafélék árucsoportja érte el, melynek exportértéke 1089 millió euró volt, 17%-kal több mint 2009-ben. A húsfélék árucsoport árbevétele 24%-kal nőtt, részesedése 1%-kal nagyobb mint egy évvel korábban. A harmadik helyre az olajos magvak árucsoportja került 8%-os részesedéssel, 476 millió eurós exportértékkel, amely 3%-kal alacsonyabb, mint 2009-ben. Az állati takarmányok kivitelének értéke 6%-kal emelkedett, részesedése a 2009. évihez hasonlóan 8% volt. A zöldség-gyümölcs készítmények exportértéke mérsékelten emelkedett, 7%-ot ért el a teljes agrárexportból.

Az importunk kevésbé koncentrált. Az 5 legnagyobb árucsoport részesedése a teljes agrárimportból 43% volt 2010-ben. Az állati takarmányok részesedése a teljes agrárimportból 10%, a tejtermékek, a húsfélék valamint a különböző ehető készítmények aránya egyenként 9% volt. Az ötödik legnagyobb értéket az állati és növényi zsírok olajok árucsoportja érte el, 6%-os részesedéssel. Ennek az árucsoportnak az importértéke nőtt a legnagyobb mértékben.

Az exportban kulcsszerepet játszó termékek euróban számolt árbevétele – a napraforgó kivételével – meghaladta az előző évi értéket. Míg 2009-ben az exportár sok termék esetében csökkent (egy-egy gabonafélék esetében 30-40%-os áresés történt) 2010-ben jellemzően emelkedtek az árak, vagy csak kismértékben csökkentek. A legnagyobb árbevételt eredményező termékek közül három – kukorica, napraforgómag, repcemag – volumene csökkent, de a csökkenést bázishatással is magyarázhatjuk, hisz

mindhárom termék 2009-es exportvolumene kiemelkedően magas volt. 2010-ben a cukor exportvolumene 80%-ot meghaladó mértékben emelkedett.

Az első tizenöt legnagyobb értékű import termék a teljes agrár-import értékének 48%-át adta, miközben az első tizenöt legnagyobb értékű export termék a teljes agrárexport értékének 62%-át fedte le. Az exporthoz hasonlóan az importárak is jellemzően emelkedtek, vagy kismértékben csökkentek. Legnagyobb mértékben (10%) a vágósertés ára csökkent, miközben volumene több mint 40%-kal emelkedett. Erősen emelkedett a nyers tej és a sajt ára, és az importvolumenük is nőtt. Látványosan – 40%-ot meghaladó mértékben – visszaesett a szivar, cigaretta behozatalunk, a margarin importja kevésbé csökkent.

A műtrágya értékesítés alakulása 2010-ben

2010-ben folytatódott a műtrágyaárak visszarendeződése. A 2008. évi 60%-ot meghaladó áremelkedés után 2009-ben és 2010-ben is mérséklődtek az árak. Ennek köszönhetően a volumennövekedés ellenére a mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya értéke elmaradt az előző évitől. A műtrágya vásárlásra fordított 75,5 milliárd forint 9%-kal kevesebb, mint a 2009. évi érték.

A mezőgazdasági termelők 2010-ben az előző évinél 5%-kal nagyobb mennyiséget, 1,1 millió tonna műtrágyát vásároltak, melynek nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag tartalma összesen 385 ezer tonna volt.

A mezőgazdasági termelők által vásárolt műtrágyák NPK hatóanyagának 73%-a nitrogén, 12%-a foszfor, 15%-a kálium hatóanyag. Az egy évvel korábbihoz képest 2010-ben a NPK hatóanyag 5%-kal, ezen belül a nitrogén hatóanyag 2%-kal, a foszfor hatóanyag 4%-kal, a kálium 20%-kal emelkedett.

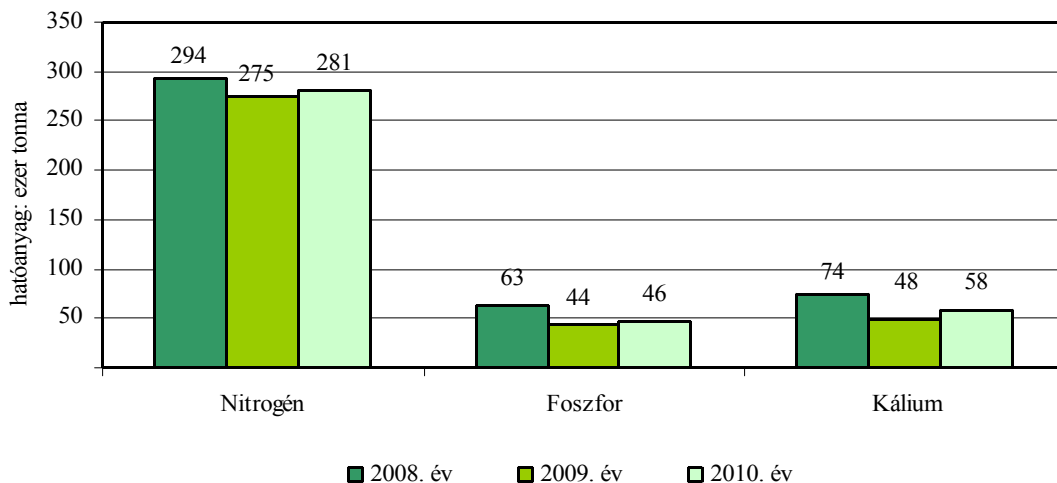
Idősorban vizsgálva a hatóanyag felhasználást, nyilvánvaló, hogy a 2010. évi mennyiség csak a 2009. évit haladja meg, némileg elmarad a 2005. évi szinttől is. Különösen a foszfor-, káliumpótlás szorult háttérbe, és ez hosszútávon elégtelen tápanyagellátáshoz vezet.

Természetes súlyban számolva a közvetlenül mezőgazdasági termelőknek értékesített NPK műtrágya mennyisége 1,1 millió tonna volt, amelyből 835 ezer tonna az egyszerű nitrogén műtrágya, 227 ezer tonna az összetett műtrágya mennyisége. Egyszerű foszfor műtrágyából alig több mint 3 ezer tonnát, a kálium műtrágyából pedig 33 ezer tonnát értékesítettek 2010-ben. Az egyszerű nitrogén műtrágyák volumene 3%-kal, a foszfor műtrágyáké 84%-kal, a kálium műtrágyáké 33%-kal nőtt, míg az összetett műtrágyák volumene 7%-kal emelkedett.

Az egyszerű nitrogén műtrágyák körében 2010-ben is a mészammónsalétrom (27% N) (MAS), és az ammónium-nitrát (34% N) volt a legnépszerűbb. A nitrogén műtrágya értékesítés 46%-át a MAS, 34%-át az ammónium-nitrát adta. Az utóbbi években az ammónium-nitrát túlsúlya egyre inkább csökken, ami a szakértők véleménye szerint szerencsés folyamat, hiszen agronómiai és biztonsági szempontból is előnyösebb a MAS. Az egy komponensű foszfor műtrágyák mennyiségének felét a szuperfoszfát (18-22% P) adta, a kálium műtrágyák körében pedig a kálium klorid (60% K) részesedése meghaladta a 90%-ot. (A szuperfoszfát és a kálisó magas arányában szerepet játszik az is, hogy a kereskedők-felhasználók körében foszfor műtrágyaként számon tartott (11% N - 52% P) MAP, illetve a kálium műtrágyaként kezelt (13% N - 46% K) kálium-nitrát a statisztikában az összetett műtrágyák közé van sorolva.) Az összetett műtrágyák közül az NPK 15:15:15% fogyott a legnagyobb mennyiségben, az összetett műtrágya forgalom csaknem harmadát adta ez az összetétel. Mellette igen

keresett volt a MAP, az NPK 8:24:24%, az NPK 8:20:30%, és az NPK 8:21:21% hatóanyag tartalmú műtrágya is, amelyek részesedése egyenként 4-7% körüli volt.

A mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya

Forrás: AKI

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

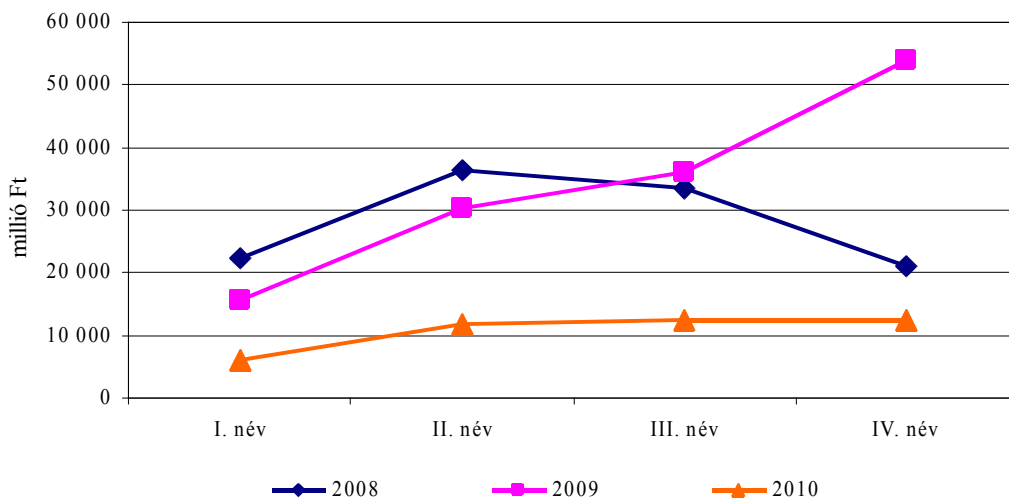
A hazai mezőgépforgalom évente jelentős eltéréseket mutat. Az elmúlt évtized során a magyar mezőgazdaság műszaki háttere folyamatosan bővült, a magyar gazdálkodók mintegy ezer milliárd Ft értékben vásároltak új gépeket. Ez nagyobbrészt minőségi cseréket és a gépi kapacitások növekedését, ezáltal a termelési technológiák magasabb színvonalon történő megvalósítását teszi lehetővé, azonban a hazai gépállománynak csak kisebb hányada újult meg, így továbbra is sok magasabb üzemórás vagy idősebb gép dolgozik az országban.

Az elmúlt két évben az egész világban nehéz időszakot éltek át a mezőgépgyártó és -forgalmazó vállalatok. A 2008. évihez viszonyítva 2010-ben a világpiacon 20-25%, Európában 30-40%, Magyarországon 55-60% körüli volt a keresletcsökkenés az új mezőgazdasági gépek piacán.

A hazai mezőgazdasági géppiac elmúlt két éves teljesítménye igen szélsőségesen alakult. 2009-ben a júniusban meghirdetett géptámogatás eredményeként jó évet zárt a magyar mezőgéppiac, a gépberuházások mértéke meghaladta a 135 milliárd forintot. A következő év azonban jelentős visszaesést hozott, 2010-ben a mezőgazdasági gépek vásárlására fordított összeg az előző évnek csupán 31%-át tette ki. A tavalyi évben a gépforgalmazók lényegesen kisebb forgalomra számítottak, mint az előző években, azonban a visszaesés mértéke drámaibb volt a vártnál, melyet a támogatások hiánya, a gazdasági helyzet változása, a finanszírozási nehézségek együttesen eredményeztek. Öt egymást követő év után 2009-ben először csökkent, meghozzá 30%-ot meghaladó mértékben a mezőgazdaságból származó jövedelem, ami szintén hozzájárult a gépeladások 2010. évi zuhanásához.

Az új mezőgazdasági gépek vásárlására fordított összeg 2010-ben 69%-kal csökkent az előző évhez képest, a mezőgazdasági gépberuházások értéke 42,8 milliárd Ft volt.

A forgalmazó szervezetek mezőgazdasági gép értékesítése végfelhasználóknak

Forrás: AKI

2010-ben a visszaeső új mezőgazdasági gépforgalom mellett, az elmúlt évek legnagyobb alkatrészforgalmát bonyolították le a kereskedők. Alkatrészekre 29,4 milliárd forintot fordítottak a gazdálkodók a vizsgált időszakban, amely 10%-kal haladja meg a 2009. évi értéket.

A gépforgalmazói kör rendkívül heterogén, megtalálhatók közöttük az egyéni vállalkozók, a saját gyártású gépeket forgalmazó gépgyártók, a hálózatba szerveződött társaságok és a kereskedőházként tevékenykedő agrobiznisz szereplők. A magyarországi géppiacra nagyfokú koncentráció jellemző, 2010-ben a közvetlen mezőgazdasági végfelhasználóknak történő értékesítés 80%-át mintegy 20 cég bonyolította.

Jól érzékelteti a gépberuházások 2010. évi zuhanását a traktor- és kombájnpiac alakulása. A legnagyobb mértékű visszaesés a kombájnpiacot érintette. 2010-ben a három legnagyobb agrárgép-kereskedő kombájnok esetében mintegy 85%-ban biztosította a piaci igényeket. 2009-ben a John Deere, New Holland és a Claas márkák együtt az eladott gabonakombájnok 88%-át adták. A hazai géppiac traktor- és kombájnkinálata a vezértípusok mellett lényegesen szélesebb választékot mutat. A gabonakombájnok értékesítése 86%-kal csökkent a bázisidőszakhoz képest, a 2009. évi 503 darabbal szemben 2010-ben mindössze 69 darabot értékesítettek a hazai kereskedők.

A traktorok és a magajáró rakodók iránti kereslet szintén lényegesen alulmaradt az előző évhez képest, 67%-kal csökkent az eladás. Az erőgép-beruházások mintegy 70%-át értékben a traktorok adták. Ez 990 darab traktor beszerzését jelentette tavaly, 2009-ben pedig 3045 darabot értékesítettek. A magajáró rakodók piaca már 2009-ben is zsugorodott. Ez annak a következménye, hogy 2007 és 2008 évben az állattartó telepek korszerűsítésére kiírt pályázatok kapcsán a vállalkozók kedvezményesen megvásárolhatták gépeiket. Magajáró rakodókból 2010-ben 139 darab került a magyar gazdálkodókhoz, amelyek 78%-át a teleszkópos változatok adták.

A kisebb értékű gépeknél, elsősorban munkagépeknél jóval kisebb volt a visszaesés mértéke, mint a kombájnoknál, de itt is jelentős piacszűkülésről beszélhetünk.

A munkagépek közül a legtöbb gépet évről-évre a talajművelő gépek közül vásárolják a magyar gazdaságok. A talajművelő gépek szegmensében széles hazai típusválaszték jellemző, egyes

gépfajtáknál a hazai gyártmányok részesedése meghaladja a 30%-ot. A 2008 évihez hasonló volumenű 2009-es értékesítés után 2010-re mintegy felére csökkent a talajművelőgépek iránti kereslet.

A KAP reform legújabb fejleményei

Az Európai Unió Közös Agrárpolitikája 2013-at követően megújul, a reformmal kapcsolatosan 2011 eddig eltelt időszakában két fontos jelentés, állásfoglalás született. Az első a 2011. februárjában az Európai Parlament (EP) Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottságának nevében megjelent Albert Dess által jegyzett jelentéstervezet, amely tulajdonképpen az EP állásfoglalását és elképzeléseit tartalmazza, reagálva az Európai Bizottság 2010. november 18-i, a Közös Agrárpolitika reformjáról szóló közleményére. A másik fontos dokumentum a 2011. márciusában elfogadott elnökségi következtetések, amelyben a Fazekas Sándor vezette agrárminiszterek tanácsa kétharmados többséggel elfogadta a Közös Agrárpolitika (KAP) jövőjéről szóló, a magyar elnökség által elővezetett 32 pontos tervezetet. Hét tagállam (Svédország, Egyesült Királyság, Lettország, Dánia, Észtország, Málta és Litvánia) nem írta alá a tervezetet, ezért nem nevezhetjük tanácsí, hanem csak elnökségi következtetésnek, de ismerve az eddigi tagállami tárgyalási pozíciókat a KAP-reformmal kapcsolatban az is jelentős sikernek számít, hogy 20 tagállam hajlandó volt támogatni a magyar tervezetet, köztük a franciák, a németek és a lengyelek is, akiket először sikerült ezen kérdésben közös nevezőre hozni. Ezzel „a labda visszakerült a feladóhoz” vagyis a Bizottsághoz, amely ismerve az Európai Parlament és a Tanács véleményét a novemberi előterjesztésről, most elkezdheti részleteiben is kidolgozni a jövő agrárpolitikáját, és a soron következő lengyel elnökség alatt, 2011 második félévében várhatóan nyilvánosságra hozza (tervezet formájában) az elképzeléseit.

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap agrárgazdasági aktuális híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

- Kérik a gazdák véleményét

A Vidékfejlesztési Minisztérium kikéri a gazdák véleményét a vetőmagokról. A tavaszi mezőgazdasági munkálatok megkezdésével a termelők körében felmérést készít a tárca a vetőmagok minőségéről. A közvélemény-kutatás 2011. április 20-ig tart. A vetőmag-ellátás a magyar mezőgazdaság fejlődésének egyik kulcskérdése. A minőségi növénytermesztés alapja a megfelelő fajta- és vetőmaghasználat. A színvonalas és gazdaságos termelés alapfeltétele a kiváló minőségű, ellenőrzött körülmények között előállított, hazai termesztési feltételeknek legmegfelelőbb vetőmag. A vetőmag ágazat jövőjét segítő kérdőív kitöltésével a tárca pontos, átfogó képet kíván kapni a termelők vetőmag felhasználási szokásairól. Emellett fontos feladat a gazdák, hobbikertészek által tapasztalt, és a kérdőívek segítségével feltárt problémák megoldása.

- Indul az egységes kérelem beadása

Április 8-tól megnyílt a legtöbb gazdálkodót érintő, egységes területalapú támogatás (SAPS), valamint további 20 jogcímen elérhető támogatások benyújtása. A jogszabály alapján a beadás határideje a május 15-e. Az egységes kérelemről további részletek a 65/2011 (IV.7.) számú MVH Közleményben olvashatók.

- Konyhakert Program a szegényeknek

Nagyszabású vetőmag programot indított a Magyar Vöröskereszt az ország két legszegényebb régiójában, Borsod-Abaúj-Zemplén és a Jász-Nagykun-Szolnok megyében. Tavaly a Konyhakert Program keretében a szervezet 8000 csomag vetőmagot osztott szét. A kezdeményezést a Vidékfejlesztési Minisztérium is támogatja. A program célja, hogy a rászoruló családok saját zöldségtermesztésbe kezdjenek. Idén már 91 településen osztanak többféle zöldségvetőmagból álló egységcsomagot a Vöröskereszt munkatársai. A 8000 részt vevő család vállalja, hogy 40 négyzetméter alapterületen dughagymát, zöldborsót, babot, kukoricát, uborkát, tököt, retket, petrezselymet, sárgarépát és salátát termeszt. A VM támogat minden olyan kezdeményezést, amely segíti az embereket, hogy a drága import termékek vásárlása helyett maguk termelhessék meg a szükséges élelmiszereket. Ennek érdekében össze kell hangolni a vidékfejlesztési programot, a közmunkaprogramot és a helyi értékesítés szabályozását.

- Április végére kész lehet az agrár Széchenyi kártya rendelete

A vonatkozó kormányrendelet, amely a főbb paramétereket rögzíti, már közel egy hónapja megjelent. Közben készül a termék üzletszabályzata is. A főbb, az érintettekkel egyeztetésre váró kérdések az igényléssel, illetve az eljárásrendekkel kapcsolatosak, és még a bankokkal is meg kell állapodni a termékről. A VM arra törekszik, hogy a termék költségei igazodjanak a mezőgazdaság jövedelmezőségi viszonyaihoz. Az igénylések kedvező elbírálása továbbra is a hitelt folyósító bankokon múlik, bár a mezőgazdasági tevékenység, illetve hitelcél mellett biztosan vizsgálják azt is, hogy a feltételül szabott minimum egy lezárt üzleti év milyen eredménnyel végződött.

- Rohamosan pusztulnak a méhek

Több évnyi bizonytalanság után nyilvánvalóvá vált, hogy nem a klímaváltozás, és nem is valamilyen ismeretlen új kór áll az egyre fenyegetőbb, titokzatos méhpusztulás mögött, hanem egy Ázsiából behurcolt méhatka. Német kutatók széleskörű vizsgálatokkal igazolták, hogy a világ minden táján egyre aggasztóbb méreteket öltő méhpusztulás első számú oka nem más, mint az ázsiai Varroa milbe nevű atka. A helyzet azért vált valóban egyre drámaibbá szerte a világon, mert a száz legfontosabb haszonnövény közül hetvennek a beporzása a méhektől függ. Pusztulásuk kétségessé teszi a beporzást, visszaveti a termést. Szakértők szerint csak Európában a méhek által termelt érték meghaladja az évi 22 milliárd eurót. A BASF növényvédő szereket (is) gyártó vegyipari vállalat kifejlesztette azt a készítményt, amely célzottan képes elpusztítani a fejlődő rovarokon élősködő Varroa atkát. Az új szer (biológiailag lebomló) műanyagcsíkokban tartalmazza a hatóanyagot, amely áthatol a méhsejteken, és szaporodási helyükön pusztítja el az élősködőket.

- Bajban a dinnyeágazat

Piacvesztés veszélyezteti a dinnyeágazatot. A tavalyi katasztrofális év után óriási a termelők tökehiánya. Ha idén is rossz évük lesz a dinnyetermelőknek, akkor visszavonhatatlanul piacvesztést szenved el a dinnyeágazat. A tavalyi katasztrofális év után óriási a termelők tökehiánya. A megmaradt termelők 70 százaléka hitelből kezdi az idei évet. Várhatóan az idén lesz az elmúlt 10 év legkisebb dinnye termőterülete, de görögdinnyéből várhatóan meglesz a belföldi fogyasztáshoz szükséges mennyiség. Félő azonban, ha idén is komolyabb termés kiesés lesz, akkor közel kerül az ágazat ahhoz, hogy 4300 hektár alá csökkenjen a termőterület, ami már veszélyezteti a júliusi exportpiaci elsőséget.

- A hazai halászat támogatása

A magyar halászat átfogó fejlesztését szolgálja támogatásain keresztül a Halászati Operatív Program (HOP). A korábban meghirdetett pályázatokra jelentkezők támogatásuk kifizetését kérelmezhetik. Erre március 1-március 31. között volt lehetőségük. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Közleménye tartalmazza az Európai Halászati Alapból a 2. támogatási tengely szerint nyújtandó támogatások kifizetések igényléseinek szabályait. Ezek közül most lényeges elem, hogy egy támogatási kérelemmel kapcsolatban összesen négy kifizetési kérelem nyújtható be. Az MVH kizárólag a kérelem benyújtására nyitva álló határidőben benyújtott kérelmeket bírálja el, a jogszabályban rögzített benyújtási időszakon kívül benyújtott kérelmeket érdemi vizsgálat nélkül, végzéssel elutasítja.

- Európa legnagyobb bioszféra rezervátuma jöhet létre

A Mura-Dráva-Duna Határokon Átnyúló Bioszféra Rezervátum (MDD TBR) létrehozásának előkészítéséről írt alá szándéknyilatkozatot Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter osztrák, szlovén, horvát és szerb kollégájával Gödöllőn. Az MDD TBR lesz az első, határokon átnyúló bioszféra rezervátum a térségben. A létrejövő rezervátum Európa legnagyobb vízi bioszféra rezervátuma, és az első a világon, amelyet öt ország közösen hoz létre.

- A Tokaji bor Kínában hódít

A földrajzi árujelzős termékek rendszerének Kínai exportra vonatkozó bevezetése jó irány hazánknak. A Tokaji bor számára például a kínai piac határtalan lehetőségeket rejt. Tavaly ötven százalékkal nőtt az Európai Unió élelmiszerexportja Kínába, amelynek piacát az unió a jövőben is megkülönböztetett figyelemmel, köztük földrajzi árujelzős termékekkel igyekszik meghódítani. Kína érdeklődést mutat a kezdeményezés iránt, s maga is rendelkezik olyan termékek sokaságával, amelyek előállítására történelmileg helyhez, térségekhez kötött, védelmüket, egységes megjelenésüket a piacon támogatnák. Ilyenek például a porcelán, vagy a selyem. Az első válogatásba az EU termékei közé leginkább sajtok és hústermékek kerültek, olyanok, mint a Roquefort, a Comté, egyfajta cheddar sajt, a pármai sonka, vagy a skót lazac. Ezek már lényegében megjelentek a kínai piacon. Kínai részről a listára tették a Sárkánykút teát, egy fokhagyma félélt és rizs ecetet, valamint gyümölcsöt, zöldségfélélt.

- 46 millió euró támogatás a tejágazatnak

Megjelent a különleges tejtámogatásról szóló rendelet, amely március 28-tól hatályos. A tejtermelőket sújtó különleges hátrányok kezelésére az Európai Unió 46 millió eurót biztosít 2011-re Magyarországnak. Az EU 2011-es programjára új és korábbi pályázók egyaránt jelentkezhetnek, amennyiben teljesítik a jogszabályok által előírt kötelezettségeiket. A magyar termelőknek juttatott összeg pontos mértéke függ az igénylők számától, valamint az általuk leadott tejmennyiségtől. Az a termelő igényelheti a támogatást, akinek gazdaságilag sérülékeny vagy környezeti szempontból érzékeny területe van. Továbbá az állattartónak rendelkeznie kell legalább egy hektár egységes területalapú támogatásra (SAPS) jogosult földterülettel. A tejtermelőknek nyújtott támogatások érdemben javítják a hazai szarvasmarha állomány tartási körülményeit, a munkaerő-igényes ágazatban hozzájárulnak a termelési szint megőrzéséhez, a tejtermelő vállalkozások versenyképességének biztosításához és ezzel a vidéki munkahelyek megőrzéséhez.

- Ősszel új támogatás jön a fiatal gazdáknak

A Vidékfejlesztési Minisztérium közleménye alapján szeptemberben újra megnyílik a népszerű fiatal mezőgazdasági termelők elindítása című pályázati kiírás. A részletes pályázati kiírás az ígéretek alapján a beadási időszak előtt egy hónappal, augusztusban várható. A pályázatra való felkészülést azonban már időben érdemes megkezdeni. A korábbi szabályozó rendelet várhatóan változni fog több ponton. Korábban elsősorban az állattenyésztést tervezők, 30 év alattiak és felsőfokú agrár végzettségűek nyerhettek elsősorban eséllyel támogatást.

- Változnak a vadászat és a vadhús kezelésének szabályai

Módosulnak a vadhús eladásának feltételei, a vadásztársaságok vendéglőknek, boltoknak is eladhatnak a vadat. Ugyanakkor szigorítják a vadhús kezelésének és értékesítésének élelmiszer-higiéniai előírásait. Az új szabályozás azt szorgalmazza, hogy a vadásztatások döntő többsége bér vadásztatás legyen, a többihez pedig engedélyt kelljen kérni, amit csak nagyon komoly megfontolás után adnának ki. Az új protokoll igyekszik kiszűrni az orvvadászat és a csapdás vadászat lehetőségét is.

- Könnyebben bérelhető az állami föld

Több százezer hektár állami földterület ideiglenes hasznosítása vette kezdetét. A területek eddig parlagon álltak, most a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (NFA) maximum egy évre szóló megbízási szerződéssel adja ki a gazdálkodóknak ezeket. Nyár végére az NFA felméri a tényleges helyzetet, s csak ezt követően indul a hosszú évekre szóló földhasznosítási program. Több százezer hektár állami terület hasznosítatlan, többsége parlagon áll. Ezeket kötelező minimum gyommentesen tartani, ami az államnak óriási költséget jelentene. Ezért inkább érdeklődő gazdáknak addig is kiadják e területeket hasznosításra, míg a végleges birtokrendezés el nem indul. Már lehet jelentkezni a Nemzeti Földalapkezelő Szervezetenél. Főként családi gazdálkodókat, kis és közepes méretű agrárvállalkozókat, illetve az Agrár Környezetgazdálkodási Programban (AKG) résztvevőket várnak, hogy egy évig műveljék az állami földeket.

- Indul a vita a magyar termék rendeletről

A fogyasztók hiteles tájékoztatása érdekében a Vidékfejlesztési Minisztérium rendeletben kívánja szabályozni a magyar termék fogalmát. A jogszabályra azért van szükség, mert az utóbbi időben egyre több élelmiszerezen találkozhattak a fogyasztók félrevezetően feltüntetett magyar eredetre utaló kifejezéssel illetve képi megjelenítéssel. Az állampolgárok egyre inkább igénylik, hogy valóban magyar eredetű élelmiszereket vásárolhassanak, viszont a felmérések alapján az elmúlt időszakban gyakran becsapottnak érezték magukat a megtévesztő jelölések miatt. A rendelet-tervezet meghatározza a „100% magyar” felirat feltüntetésének feltételeit. A jelölést kizárólag magyar alapanyagból, Magyarországon elvégzett műveletekkel előállított termékek viselhetik majd. Ezek a termékek legfeljebb olyan külföldről származó összetevőket tartalmazhatnak, amelyeket Magyarországon nem lehet előállítani (például déligyümölcsöket vagy egyes fűszerféléket). Ezek aránya azonban nem haladhatja meg az 5%-ot. A szabályozás csak a Magyarországon működő élelmiszer-vállalkozásokra vonatkozik és csak azokat érinti, akik önkéntesen akarják feltüntetni a termék származását.

- Kína idén 200 ezer hektár külföldi földet vásárolna

A legnagyobb kínai agrárvállalat idén 200 ezer hektár mezőgazdasági területet vásárolna Dél-Amerika országaiban, Ausztráliában, a Fülöp-szigeteken, Zimbabweban és Oroszországban. A kínai vállalatok eddig több mint 2 millió hektár külföldi termőfölddel rendelkeznek, amelyből 1,2 millió a Fülöp-szigeteken és 700 ezer Laoszban van. Egyáltalán nem meglepő, hogy Kína a külföldi földvásárlásokat kiemelt célként kezeli, mert ez az ország rendelkezik a világ aktív mezőgazdasági népességének 40 százalékával, de a Föld termőterületének csak 9 százalékát mondhatja magáénak.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, agrárgazdasági információk rövid, fontosabb megállapításait ismertetjük.

- **„A kereskedelmi márkás termékek gyártásának hatása az élelmiszer-kereskedelemre és beszállítóira”** címmel készült tanulmány bemutatja a kereskedelmi márkák létrejöttének és fejlődésének elméleti hátterét, terjedésének hatását a termelő (beszállító), és a kereskedő vertikális és horizontális versenyére, valamint foglalkozik a saját márkákkal kapcsolatos fogyasztói értékítélet fejlődésével is. A beszállítókkal és üzletláncokkal készített mélyinterjúk feltárták a saját márkák terjedésének előnyeit és hátrányát az élelmiszer-termékpályán. A saját márkák segítik az üzletlánc egyéni, többiekétől jól elkülöníthető arculatának kialakítását, piaci részesedésük megszilárdítását. A kiskereskedelem a „sajátmárkázással” betekintést nyert a gyártói folyamatokba, vertikális versenyelőnye tovább nőtt. A beszállítók válaszai szerint a sajátmárkás termékek gyártását többségében a kereskedelem kezdeményezte. A sajátmárka gyártásra inkább a kisebb, követő cégek álltak rá („beszállni, hogy bővítsem a termelési lehetőséget”), az erős gyártói márkával rendelkezőket pedig inkább védekező attitűd jellemzi („beszállni, hogy ne veszítsek piacot”). Az interjú alanyai egyértelműen alacsonyabbnak tartották a saját márkás termékek árát, és árrését a gyártói márkáéhoz képest, továbbá kisebb kondíciókat, kedvezőbb polchelyeket, ugyanakkor szigorúbb minőségi feltételeket említettek. Az interjúalanyok a kereskedők alkupozícióját „ez nem alku, ez diktátum” jellemezték. A kereskedelmi márkák terjedésével a stratégiai döntések nagy része már nem a beszállítók hatáskörébe tartozik. Nőtt a beszállítók kiszolgáltatottsága, ugyanakkor az átvételi árak 30%-kal a termékegységre jutó költségek pedig 10%-kal csökkentek. A kereskedelmi márkák terjedésének pozitív hatása az élelmiszeripar egésze számára csak akkor lenne érezhető, ha az egyes termékkategóriákban a saját márkák arányának növekedésével nőne a piaci részesedés is. Magyarországon viszont 20%-kal csökkent az élelmiszeripar bel- és külpiaai értékesítésének volumene az elmúlt hat évben. (Agrárgazdasági Könyvek 2010.5. szám, szerzők: Juhász Anikó (szerk.), Jankuné Kürthy Gyöngyi, König Gábor, Stauder Márta, Tunyoginé Nechay Veronika)
- Ha a rendszerváltás óta eltelt két évtized biológiai technikai változásait, fejlődését is mérlegeljük, bátran állítható, hogy hazánk jelenleg messze nem használja ki az agrárgazdaságában rejlő adottságait. A kedvezőtlen agrárgazdasági helyzetből kitörni csak akkor van esélyünk, ha reálisan értékeljük az elmúlt évek történéseit. **„A magyar agrárgazdaság az EU csatlakozástól napjainkig”** című dokumentumkötet megírásával háttérrel kívánt adni a szerző ahhoz, hogy a mögöttünk hagyott két évtizedet reálisan értékelni tudjunk. A rendszerváltástól az Európai Unióhoz való csatlakozásig eltelt időszak történéseit Kapronczai István egy 2003-ban megjelent könyvében dolgozta fel. A most megjelent kötet – amely átfogja a 2002-től 2009-ig terjedő időszakot – ennek folytatása. A 2003-ban megjelent könyv és a most megírt között megvan az átjárhatóság, a két munka alapján az olvasó két évtizedről kaphat képet, információt, ismeretet. A könyv összeállításakor a szerzőnek hatalmas adatbázist kellett felhasználnia. A dokumentáló táblázatok és grafikonok hazai és nemzetközi (köztük európai uniós) statisztikákra, a Tesztüzemi Rendszer, a

Piaci Információs Rendszer adataira, a Mezőgazdasági Számlák Rendszerére és az államigazgatás területéről származó publikus információkra támaszkodnak. Felhasználta a kutatásai során keletkezett információkat és a különböző műhelyekben készített reagálás-vizsgálatok eredményeit is. Jó szívvel ajánlható ezt a könyv mindazoknak, akik a magyar agrárgazdaság elmúlt éveit meg kívánják ismerni, akik tovább szeretnék elemezni a lezajlott eseményeket, akik mélyebben meg akarják határozni a történések okait és következményeit. Ajánlható az oktatók, a kutatók, egyetemi hallgatók, az agrárirányításban és a gyakorlatban dolgozó szakemberek figyelmébe. (Agrárgazdasági Információk 2010.12. szám, szerző: Kapronczai István)

- **„A mezőgazdaság adózása különös tekintettel az egyéni gazdaságokra”** című tanulmány vizsgálja az adózás jogszabályi hátterét, a külföldi mezőgazdasági adózás sajátosságait, valamint APEH adatok alapján elemzi a hazai egyéni gazdaságok adóbevallásait. A szerzők megállapítják, hogy az adózás rendszere nehezen átlátható, hiszen a mezőgazdasági tevékenységre vonatkozó sokféle megnevezés és az ezekhez tartozó többféle adózási mód és azok kombinációja megnehezíti a szabályok közötti eligazodást, továbbá nem tesz lehetővé egy egységes mindenki számára megfelelően értelmezhető, átlátható jogi szabályozás létrejöttét sem. Az APEH adatok alapján végzett elemzésből kiderül, hogy Magyarországon a kistermelők 72%-a 4 millió forint alatti bevétellel rendelkezik, és további 22% vallja, hogy bevétele nem éri el a 8 millió forintot. A tételes költségelszámoló őstermelőknek már csak az 54%-a, míg az egyéni vállalkozóknak 66%-a nyilatkozta azt az adóbevallásában, hogy bevétele 8 millió forint alatt van. Ebben a bevételben már benne van a támogatás is! 2000-ben az őstermelők átlagosan a bevétel 4-4,5%-át, 2009-ben azonban már csak a bevétel 2,9%-át realizálták jövedelemként, ellentétben az egyéni vállalkozókkal, akik a 2001-re számított 3,7%-os arányt megduplázták. Az adózás előtti jövedelemre jutó átlagos adóterhelés az őstermelők esetében 2000 és 2009 között 19,4%-ról 16,4%-ra csökkent, az egyéni vállalkozók terhei 22,2%-ról 17,1%-ra mérséklődtek. A szerzők szerint a jelenlegi adózási rendszer egyik fő hibája, hogy sem a bevételek (hiszen a kedvezményes formák ehhez kötöttek), sem a jövedelmek kimutatására nem készítenek, így csak minimális társadalombiztosítási befizetés keletkezik, amely hosszútávon sem az egyénnek (minimális, a megélhetéshez elégtelen nyugdíj) sem a gazdaságnak (elmaradó adó és járulék befizetések), sem a társadalomnak (nyugdíjjogosultság nélküli vagy nyugdíjából megélni képtelen tömegek megjelenése vidéken) nem kifizetődő. (Agrárgazdasági Könyvek 2010. 6. szám, szerzők: Merkel Krisztina, Tóth Kristóf)
- **„Az EU társfinanszírozásával megvalósuló főbb vidékfejlesztési intézkedések átfogó értékelése”** című kiadvány aktualitását részben az jelenlegi programozási időszak félidei értékelése adta, másrészt ismereteink szerint nem készült egyetlen átfogó értékelés a vidékfejlesztés elmúlt közel egy évtizedéről. A nagyobb részterületek kapcsán a következő összefoglaló megállapítások tehetők: A versenyképesség javítása prioritás alá sorolható intézkedések hatására megélné a beruházási és korszerűsítési kedv. A beruházási típusú intézkedéseket inkább a tőkeerős, illetve hitelképes közép- és nagyvállalatok tudták igénybe venni. A támogatás hatására a termelői szerveződések erősödése, a szakmai ismeretek lassú bővülése figyelhető meg. A környezeti állapot

fenntartása prioritás támogatásai közül az Agrár-környezetgazdálkodási intézkedésre a tervezettnél közel háromszorosa volt a támogatási igény, azonban a támogatott pályázatok 70%-a zömmel az alacsony környezeti hozadékú szántóföldi célprogramra vonatkozott. A Kedvezőtlen Adottságú Területek (KAT) támogatása nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, nem érte el a kitűzött célokat. Pozitív hatást gyakorolt viszont a mezőgazdasági területek erdősítése című intézkedés. Hatására a tervezettnél 50%-kal nagyobb, 44 000 ha-t meghaladó mezőgazdasági terület került erdősítésre. A vidéki térségek fejlesztése prioritáshoz tartozó intézkedések hatására jelentős infrastruktúra és úthálózat fejlesztés valósult meg. A falufejlesztés kedvezően hatott a települések idegenforgalmára, a kedvezményezett településeken kiugró mértékben nőtt a vendégéjszakák száma a falusi magán szálláshelyeken. A „diverzifikációs” intézkedésnek makrogazdasági szinten nem volt kimutatható hatása, a gazdaságok szintjén viszont nőtt a vállalkozások átlagos jövedelem-színvonala. A LEADER megközelítés keretében látványos növekedés tanúi lehetünk mind a támogatott. A szerzők véleménye szerint a jövőben a hangsúlyt nem a területfejlesztés és a vidékfejlesztés szétválasztásra, hanem az összehangolásra, a lehetséges szinergiák kihasználására kell fektetni. A vidékfejlesztést sokkal nagyobb mértékben a helyi érdekekre indokolt alapozni. A helyi kompetenciák és a szükséges intézményi kapacitások pontos felmérését követően célszerűnek és szükségszerűnek tűnik a regionális vidékfejlesztési programok megvalósítása. Az elkészült munka – a szerzők reményei szerint – alapul szolgálhat a 2013 utáni vidékpolitikai stratégiához. (Agrárgazdasági Információk 2010.13. szám, szerző: Molnár András szerk., Hamza Eszter, Székely Erika, Varga Eszter)

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlításában mélyülhet el az olvasó. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban

Év	A mezőgazdaság részaránya			A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek részaránya	
	A GDP-termelésben	A beruházásban	A foglalkoztatottságban ^{a)} , %	A fogyasztásban ^{b)}	Az exportban ^{c)}
	folyó áron, %			folyó áron, %	
2006	3,6	4,2	4,9	25,8	5,5
2007	3,6	3,7	4,7	25,0	6,3
2008	4,0	5,0	4,6	25,0	7,0
2009	2,5	5,6	4,6	26,0	7,3
2010*	2,2	4,5	4,4	26,3	6,7

*becsült adat

a) A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

b) A háztartások hazai fogyasztási kiadásaiból.

c) SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint nem tartalmazza a nyersanyagokon belül az olajos mag és olajtartalmú, állati olaj és zsír, növényi olaj és zsír, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

Forrás: 2006, 2007 KSH, 2008, 2009, 2010 AKI

Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint

Megnevezés	2008		2009		2010	
	október-december					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	167,7	94,9	175,1	104,4	171,8	98,1
Ipar	1 247,3	98,2	1 173,3	94,1	1 170,7	99,8
Élelmiszeripar	132,0	102,8	133,6	101,2	125,2	93,7
Nemzetgazdaság	3 880,7	99,3	3 782,8	97,5	3 804,3	100,6

Forrás: KSH Intézményi munkaügyi-statisztikai adatgyűjtés

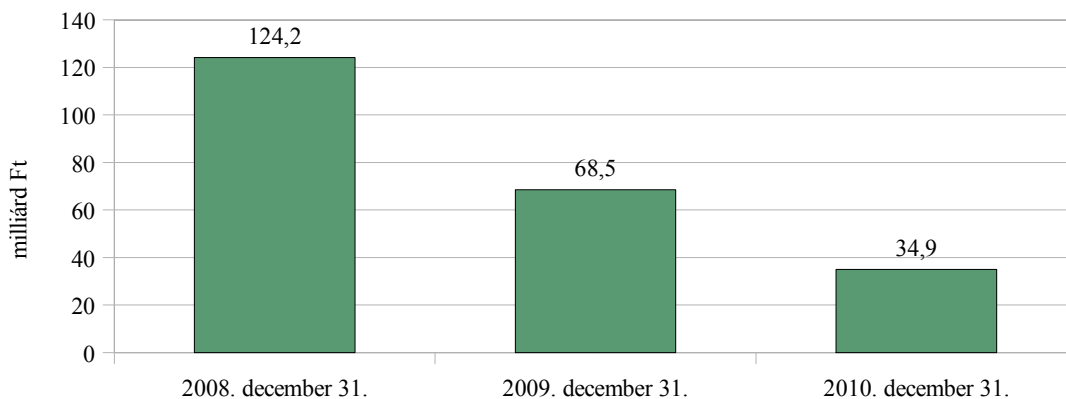
Agrár- és vidékfejlesztési támogatások éves források szerinti teljesülése

millió Ft

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2008			
Nemzeti támogatások	-	113 037	113 037
EU társfinanszírozású támogatások	73 851	22 827	96 678
Közvetlen EU kifizetések	187 395	-	187 395
Összesen	261 246	135 864	397 110
2009			
Nemzeti támogatások	-	120 280	120 280
EU társfinanszírozású támogatások	144 055	46 963	191 018
Közvetlen EU kifizetések	320 133	-	320 133
Összesen	464 188	167 243	631 431
2010			
Nemzeti támogatások	-	53 650	53 650
EU társfinanszírozású támogatások	116 417	40 013	156 430
Közvetlen EU kifizetések	283 772	-	283 772
Összesen	400 189	93 663	493 853

Forrás: FVM adatok alapján saját szerkesztés

Az agráriumhoz kapcsolódó kamattámogatott hitelállomány alakulása

Forrás: VM

Földterület művelési ágak és növényfajok szerint

ezer ha

Megnevezés	2008	2009	2010
Szántó	4 503	4 502	4 502
ebből: búza*	1 125	1 156	1 011
őszi árpa*	201	198	185
tavaszi árpa*	133	127	102
kukorica*	1 208	1 200	1 161
cukorrépa*	13	14	15
napraforgó*	557	559	524
Gyümölcsös	99	99	94
Szőlő	83	83	83
Mezőgazdasági terület	5 790	5 783	5 537
Erdő	1 884	1 896	1 913
Termőterület	7 768	7 775	7 550

* vetésterület.

Forrás: KSH

Növénytermelés hozamai

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/ha		
	2008	2009	2010*	2008	2009	2010*
Gabonafélék	16 900	13 590	12 177	5,8	4,4	4,8
ebből: búza	5 654	4 419	3 738	5,0	3,9	3,7
árpa	1 478	1 064	978	4,5	3,2	3,4
Szántóföldi növények						
Burgonya	646	541	425	22,3	24,3	21,6
Cukorrépa	532	692	685	59,7	52,4	59,3
Szója	74	70	78	2,6	2,3	2,3
Napraforgó	1 492	1 259	973	2,7	2,4	2,0
Kukorica	8 963	7 542	6 814	7,5	6,4	6,7
Silókukorica és csalamádé	2 681	2 117	2 202	29,4	25,8	29,7
Zöldségfélék						
ebből: csemegekukorica	29,7	422	304	17,5	16,1	14,3
zöldborsó	118	99	61	6,0	4,9	4,2
zöldbab	32	26	4	8,2	6,5	5,0
paradicsom	206	193	51	49,2	38,3	36,2
zöldpaprika	148	149	25	13,6	20,3	15,8
görögdinnye	224	220	176	32,4	32,1	27,2
vöröshagyma	67	61	28	27,1	23,8	20,2
Gyümölcs						
ebből: kajsziбарack	28	33	24	6,2	8,0	6,2
őszibarack	48	61	54	9,7	12,6	9,0
meggy	80	79	70	5,9	7,7	5,8
alma	569	575	467	15,4	17,1	15,3
körte	22	32	20	13,6	11,9	8,7
Leszüretelt szőlő	571	550	399	8,7	8,2	5,2

* Forrás: AKI adatgyűjtés (csak szántóföldi)

Forrás: KSH

Műtrágya értékesítés alakulása

Megnevezés	2008	2009	2010
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	431	367	385
Ebből:			
nitrogén	294	275	281
foszfor	63	44	46
kálium	74	48	58
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	75	64	70
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	90	77	81

Forrás: AKI

Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, ha			Megöntözött alapterület, ha			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Szántó	165 424	142 108	133 400	59 278	76 323	25 559	76 443	114 939	30 260
Gyümölcsösök	12 341	11 354	12 022	7 585	4 665	1 743	5 523	4 434	1 086
Szőlő	385	361	385	16	10	6	213	9	4
Gyep	5 020	5 898	2 301	320	1 651	135	212	677	61
Halastó	11 442	8 947	10 317	9 245	8 562	8 597	64 073	62 615	54 161
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	11 678	9 939	10 609	1 161	508	612	891	524	308
Összesen	206 291	178 607	169 034	77 606	91 719	36 652	147 727	183 198	85 880

Forrás: AKI

Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése (2008-2010)

darab

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak*		
	2008	2009	2010
Traktorok	3 261	3 045	990
Gabonakombájnok	412	503	69
Teleszkópgémes rakodók	434	287	109
Talajművelőgépek	4 108	4 014	2 060
ekék	645	554	222
tárcsás talajművelők	637	611	308
magágykészítők	504	456	218
Vető- és ültetőgépek	1 155	1 028	354
gabonavetőgépek	417	281	56
kukoricavető gépek	580	484	192
Tápanyag-visszapótlási gépek	1 006	828	504
Szilárd műtrágyaszóró gépek	849	655	454
Növényvédő és -ápoló gépek	1 518	1 529	815
szántóföldi permetezőgépek	848	854	337
Betakarító gép adapterek	744	773	185
kukoricacső-törő adapterek	249	285	76
napraforgó betakarító adapterek	189	185	46
Szálastakarmány betakarítók	1 517	1 215	833
fűkaszák	1 099	835	596
rendkezelők, rendterítők	375	336	197
Bálázók	484	396	192
Mezőgazdasági pótkocsik	691	557	215

* Használtgép értékesítés, viszonteladás és külföldi - EU-s és EU-n kívüli - eladás nélkül

Magyarország állatállománya, ezer darab

Megnevezés	2008	2009	2010
	december 1.		
Szarvasmarha	40 513	700	681
Ebből: tehén	324	312	309
Sertés	3 383	3 247	3 168
Ebből: anyakoca	230	226	219
Juh	1 236	1 223	1 181
Ebből: anyajuh	964	968	844
Ló	58	61	65
Tyúkfélék	31 165	32 128	31 822
Ebből: tojó	13 344	13 597	12 571
Liba	2 120	1 405	1 384
Kacsa	2 904	3 713	5 813
Pulyka	3 527	3 018	3 168

Forrás: KSH

Lehalászás

Megnevezés	Üzemelt tőterület hektár	Lehalászás összesen	Ebből: étkezési hal	Intenzív termelésnél lehalászott étkezési hal
				tonna
2008. évi haltermelés	23 414	19 551	13 522	1 751
2009. évi haltermelés	24 701	19 927	13 027	1 798
2010. évi haltermelés	22 887	18 401	12 052	1 904

Forrás: AKI

Becsült vadállomány, ezer db

Megnevezés	2008	2009	2010
Gímszarvas	85,0	87,1	92,6
Dámszarvas	25,9	26,7	30,04
Őz	340,4	349,5	366,6
Muflon	9,9	10,5	11,0
Vaddisznó	95,6	99,3	106,7
Mezei nyúl	522,9	523,6	538,7
Fácán	790,4	795,6	761,7

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

Vadállomány hasznosítás, teríték (ezer db)

Megnevezés	2007	2008	2009
Gímszarvas	34,0	36,2	39,3
Dámszarvas	9,3	9,7	10,5
Őz	79,5	86,1	89,8
Muflon	2,6	2,9	3,1
Vaddisznó	94,0	94,4	111,2
Mezei nyúl	95,7	104,0	106,8
Fácán	432,8	421,0	377,7
Pénzügyi adatok (milliárd Ft)			
Bevétel	16,04	16,60	15,87
Összes kiadás	15,24	16,16	15,71
Ebből: mezőgazdasági vadkár	1,64	1,56	1,44
erdei vadkár	0,20	0,13	0,12
Eredmény	0,80	0,44	0,16

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

Erdőterület, erdősültség

Megnevezés	2007	2008	2009
	évben, ezer hektár		
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen*	2 019	2 030	2 039
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 891	1 903	1 913
Erdőgazdálkodás alá vont területekből:			
Állami tulajdonú erdők	1 054	1 058	1 062
Közösségi tulajdonú erdők	19	19	19
Magántulajdonú erdők	818	826	832
Erdősültség, %	20,3	20,5	20,6

* Megjegyzés: Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

**A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati
társas vállalkozások jövedelem alakulása***

Megnevezés	2007	2008	2009
Adózás előtti eredmény, millió Ft	68 328,1	85 317,6	35 946,5
Adózás előtti eredmény ezer Ft/ha	16,6	25,8	9,7

* Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: APEH

Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme

millió €

Megnevezés	2008	2009	2010
Export	5 782	5 086	5 790
Import	3 860	3 371	3 698
Egyenleg	1 922	1 715	2 091

Forrás: AKI-KSH

Az élelmiszeripar fontosabb adatai

Megnevezés	M.e.	2007	2008	2009
Kibocsátás	millió Ft	2 151 987	2 337 894	2 214 638
Bruttó hozzáadott érték	millió Ft	603 472	617 248	649 761
Árbevétel	millió Ft	2 418 131	2 608 174	2 531 312
Foglalkoztatottak	fő	97 034	94 853	91 124

Forrás: APEH gyorsjelentés

Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye

millió Ft

Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Húsfeldolgozás, tartósítás	223 392	255 906	281 616	1 006	-5 607	1 303
Baromfihús feldolgozása, tartó	219 475	229 835	253 357	4 059	-12 992	-2 809
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	122 766	125 110	99 815	3 945	-6 560	-905
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	223 188	209 648	213 992	1 340	1 843	6 065
Tejtermék gyártása	223 716	224 970	188 187	815	-3 496	-3 868
Malomipari termék gyártása	95 594	106 836	94 868	2 573	3 027	616
Haszonállat-eledel gyártása	117 263	151 956	130 478	394	1 229	1 577
Hobbiállat-eledel gyártása	51 010	62 425	68 578	3 529	775	3 060
Tésztafélék gyártása	28 316	32 618	32 018	1 514	1 942	1 756
Sörgyártás	102 240	99 252	89 567	458	-1 019	4 273
Üdítőital gyártása	156 005	165 135	174 041	-715	-4 880	-2 846
Dohányipar	157 055	167 800	173 485	-2 839	-2 989	2 425
Összes szakágazat	2 418 131	2 608 174	2 548 096	20 849	-7 364	53 404

Forrás: APEH

V. Gyakran feltett kérdések

Ezt a fejezetet nem szánjuk az Agrárgazdasági Figyelő állandó részének. Csak esetenként szerepeltetjük, ha olyan alapkérdések merülnek fel, amelyek igénylik a közszereplők és a laikus érdeklődők tárgyilagos tájékoztatást.

Hogyan lehet intervenció gabonához jutni?

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) 384 ezer tonna intervenció készlettel rendelkezik, amelyet élelmiszersegély szétosztására különítettek el. A külföldön meghirdetett gabonamennyiségekre magyar cégek is pályázhatnak. Ezen készletekből a 2011-es EU Élelmiszersegély program keretében Magyarország 115 ezer tonna búza és 18 ezer tonna árpa átvételére jogosult. Arra is van lehetőség, hogy magyar cégek pályázzanak a külföldi közbeszerzési tendereken. A Román Kifizető Ügynökség tájékoztatása szerint az általuk kiírt pályázat több forduló, az utolsó pályázati kör 2011. március 21-én volt. A Görög Kifizető Ügynökségtől kapott tájékoztatás szerint várhatóan májusban jelentetik meg a pályázati felhívást. A magyar tételek esetén a közbeszerzés első fordulójának (mely a tételek 70%-át tartalmazza) ajánlattételi szakasza már lezárult, azonban az MVH a közeljövőben hirdeti meg a második fordulót.

Melyek a főbb különbségek a hazai és a külföldi adórendszerek között?

Magyarországon jogi kategóriák, azon belül pedig különböző bevételi kategóriák vannak, amelyek közül kettő (600 000 Ft alatti és 4 millió Ft alatti bevétel esetén, melyben ráadásul nincsenek benne a támogatások) mentesít az adó fizetés alól. Ilyen szisztéma az egyik Unió tagállam esetében sem létezik. Mindenki fizet adót, bármilyen alacsony is az árbevétele. További fontos különbség, hogy nincsenek olyan, a termelő ökonomiai helyzetétől független jogi kategóriák, amelyek befolyásolnák az adózást. A járulékfizetés kedvezményesen zajlik minden tagállamban, akárcsak Magyarországon. A különbség azonban az, hogy mindenkinek meg kell fizetni a teljes árbevétel után az összes, bár kedvezményes járulékot. Ezeket a mezőgazdaság esetében több tagországban is saját mezőgazdasági járulérendszeren belül gyűjtik. Tehát nem folyik be a közös kasszába, így könnyen nyomon követhetők a befizetések. Érdemes kiemelni Hollandiát, ahol például nem is adnak semmilyen kedvezményt a járulékfizetés alól, a járulékokat a személyi jövedelemadó adókulcsain keresztül fizetik meg.

Milyen hatásai vannak a sajátmárkás termékek terjedésének az árakra, költségekre és jövedelmekre?

A gyártói és saját márkák árképzése során ugyanazok az árképzési tényezők hatnak, legfeljebb e két márkatípus esetében az árképzést befolyásoló tényezők között hangsúlyeltolódás figyelhető meg. A saját márkák bevezetése során elsősorban a vásárlói magatartás, és a fogyasztók érzékenysége kerül előtérbe, mivel alapvető cél a fogyasztásba eddig még be nem kapcsolódott rétegek elérése. Ugyanakkor a kereslet bővítése hatással van a költségekre és a vállalat által elérhető jövedelemre is. A saját márkák egységén elérhető profit általában alacsonyabb a gyártói márkáéhoz képest, ezért a saját márkák összes forgalmán belüli növekedésével csak akkor növelhető az összes profit, ha az adott termék kategória piaci részesedése is nő. A saját márkák jövedelemre gyakorolt hatásának méréséhez figyelembe kell venni a kiskereskedelemben rendelkezésre álló polc-helyek nagyságát, és az azon elhelyezett gyártói és saját márkák arányát is. Fontos a saját márkák és az akciós árak gyártói márkák árakhoz viszonyított arányaiból valószínűsíthető következtetést, miszerint a sajátmárkázás esetén a kereslet árrugalmassága alig haladja meg az akciózásnál tapasztalt mértéket. A sajátmárkázás előnye tehát nem elsősorban, vagy nem csak az áreszkedésben rejlik, hanem inkább a fogyasztói igényeknek jobban megfelelő stabil vevőkör kialakításában, esetleg más piaci szegmensekből való fogyasztók megnyerésében rejlik.

Kiadja:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Statisztikai Osztálya

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Telefon: (06 1) 476-3060
(06 1) 217-1011
Fax: (06 1) 217-7037
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu